

FN-forbundet slår alarm: Brug af droner som våben i ”krigen mod terror” undergraver menneskerettighederne

Der mangler en international aftale for brug af droner som våben både i og udenfor krigszoner. Anvendelsen skal være i overensstemmelse med folkeretten. FN-forbundet peger på behovet for en international aftale med retningslinjer for anvendelsen af droner og lignende teknologi.

I løbet af det sidste årti er droner i stigende omfang blevet brugt i amerikansk krigsførelse – både i krigszoner som Irak og Afghanistan, og udenfor krigszoner, bl.a. i Pakistan og Yemen. Det skønnes, at der alene i Pakistan er blevet dræbt omkring 3000 mennesker ved droneangreb. Tallet inkluderer mellem 400 og 900 civile, heriblandt børn.

Droner er ubemandede fly, der kan fjernstyres af mennesker på lang afstand. Der findes droner med civile formål, f.eks. overvågning af grænseegne eller miljøfarlige transportere, samt droner, der har militære formål såsom efterretninger og rekognoscering.

Imidlertid giver det ikke mening at skelne skarpt mellem militære og civile/overvågnings-droner, idet også civile droner kan bruges til at støtte, udpege, og koordinere angreb på udvalgte mål. Det er således formålet med dronens anvendelse der bør gøres til genstand for international regulering.

Inden for de seneste år er der sket en hurtig udvikling ikke mindst i fremstillingen af droner, der kan affyre våben. USA, Israel, Storbritannien, Frankrig og Tyrkiet har brugt droner i væbnede konflikter, og en række andre lande, blandt andet Kina, Rusland og Iran, arbejder med teknologien.

Kampdroner (såvel som overvågningsdroner) er ikke i sig selv ulovlige i forhold til folkeretten – men de kan anvendes ulovligt. I krigszoner gælder den humanitære folkeret. Angreb er ulovlige, hvis de retter sig mod civile mål eller skaber civile tab, der ikke står mål med den militære fordel. Den humanitære folkeret forpligter krigsførende parter til at skelne mellem civile og soldater og til at udvise størst mulig forsigtighed for at undgå at ramme civile. USA har i længere tid benyttet sig af droner til personrettede angreb på navngivne terrorister – men i de seneste år er man i stigende grad begyndt at gennemføre såkaldte ”signaturangreb”, hvor man dræber uidentificerede mistænkte. Signaturangrebene er særligt problematiske, fordi de er baseret på usikker information, hvor man nemt risikerer at ramme uskyldige civile.

Uden for krigszoner er det ikke den humanitære folkeret, men menneskerettighederne der gælder. To af de mest fundamentale principper er retten til liv og retten til en fair rettergang. FN-forbundet anser det som uacceptabelt, når kampdroner sendes ind over lande som Pakistan, der ikke officielt er i krig, og bruges til at gennemføre likvideringer. FN-forbundet mener ikke, at ”krigen mod terror” kan retfærdiggøre, at man sætter fundamentale menneskerettigheder ud af kraft i andre lande.

Udover de retslige problemer har den aktuelle brug af droner andre negative følger. Nogle steder i Pakistan og Yemen svæver kampdroner permanent over byer og landområder, hvilket gør, at lokalbefolkninger lever i konstant frygt for pludselige angreb. Nylige undersøgelser fra psykologer understreger alvorlige følger for det mentale helbred hos disse befolkninger grundet kampdronernes vedvarende trussel. Andre undersøgelser peger på, at droneanvendelsen har kontraproduktive konsekvenser: I stedet for at svække fjenden bidrager droneangrebene til, at civile i stigende omfang støtter op om militante bevægelser, der kæmper mod USA og Vesten.

FN-forbundet finder det glædeligt, at FN's Special Rapporteur for anti-terror og menneskerettigheder er gået ind i at undersøge civile tab i forbindelse med droneangrebene. Men hans arbejde kan ikke stå alene. Der er akut brug for, at der findes international konsensus om en aftale om anvendelsen af droner, så det sikres, at landene lever op til de forpligtelser, de har under folkeretten. Danmark kan sammen med ligesindede lande gå forrest i arbejdet for at sikre dette. Dronerne må ikke sætte nye standarder for krigsførelse, der betyder større tab af civile.